

Beskrivning av statistiken

Prisindexet för den kommunala basservicen mäter den årliga prisutvecklingen för utgifterna inom socialväsendet samt undervisnings- och kulturverksamheten inom kommunalekonomin. Indexets idé är att på bästa möjliga sätt beskriva de offentliga utgifternas prisutveckling under året. Indexet används huvudsakligen för att årligen justera landskapsandelarna till kommunerna.

Indextalet anger priset för samma vara och samma volym under jämförelsetidpunkten i förhållande till priset under basårspunkten. Utgiftsförändringar inom den kommunala sektorn till följd av volymförändringar mäts alltså inte av detta prisindex.

Indextalet för basårspunkten anges med talet 100. Om indextalet för en vara under en viss tidpunkt till exempel är 105,3 betyder det att priset på varan har stigit med 5,3 procent från basårspunkten. Årsförändring är indexets relativa förändring jämfört med motsvarande period året innan.

Prisindex för den kommunala basservicen beräknas utgående från vikter baserade på kommunalekonomins utgifter och index som beskriver prisutvecklingen för utgiftsslagen. En allmän modell för hur beräkningen görs kan beskrivas enligt följande:
$$vikt_{utgiftsslag1} * index_{utgiftsslag1} + vikt_{utgiftsslag2} * index_{utgiftsslag2} + \dots + vikt_{utgiftsslagX} * index_{utgiftsslagX} = Prisindex_{utgiftsslag}$$

Vikterna i prisindexet beräknas på basen av de åländska kommunernas och kommunalförbundens driftskostnader enligt den officiella ekonomi- och verksamhetsstatistiken. Prisindexen för år 2025 har således viktats med hjälp av kommunernas och kommunalförbundens driftsutgifter för år 2023. Nya indextal beräknas genom att för varje utgiftsslag vikta det index som närmast beskriver prisutvecklingen. Det senast fastställda indextalet för respektive index används. (Förtjänstnivåindex för kommunsektorn, prisindex för offentliga utgifter, byggnadskostnadsindex och det åländska konsumentprisindexet. ÅSUB har använt det senast fastställda indextalet för respektive index. Till exempel har indextalen från föregående års fjärde kvartal använts för Statistikcentralens förtjänstnivåindex, just för denna preliminära publicering används dock preliminära uppgifter för Förtjänstnivåindex.) Perioden för de indextal som används är den samma varje år. Basåret för prisindexet ändrades till 2015 från och med år 2019.

Viktningen i ett index anger hur stor betydelse olika kostnadsposter har i förhållande till varandra inom de poster som beskriver prisindexet. I prisindexet för den kommunala sektorn har till exempel lönekostnader större vikt än "köp av varor och tjänster", vilket innebär att förtjänstnivåindex har större vikt än index för konsumentpriser då basprisindex vägs samman. Skulle lönekostnaderna öka snabbare än kostnaderna för köp av "material, förnödenheter och varor" ökar vikten för förtjänstnivåindex, som alltså beskriver prisökningen för lönekostnaderna.